

NÉPÜNK

Szerkesztőség és Kiadóhivatal:

ORADEA

Strada Iosif Vulcan No. 4
Telefon: 449.

ZSIDÓ HETILAP

Szerkesztő: WASSERSTROM SÁNDOR

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Belkötés: Hittközségeknek és vállalatoknak
magánosoknak: egész évre 300, fél évre
megfordóra 88 lei. Külföldön: 120—50, 60, 70,
100, 95, 50 dínár, 25—15 Pengő, 10—6

Numerus Valachikus

Vaida zászlót bontott Clujon és ezen a zászlón a sötétség színei dominálnak. A leg-sötétebb reakció, amely — sajnos — nem semmitmondó és irott malasztként kezelhető pártprogram, hanem csupa praktikum. Megdöbbenő ez a pálfordulás épen Vaida Sándortól, aki egykor mint román kisebbségi képviselő, a magyar törvényhozásban, a meg nem alkuvásnak és jogegyenlőségnek volt bátor bajnoka. Oroszlánként harcolt a „Numerus hungaricus” elve ellen, mert ezt a magyarországi románságra nézve szegyenek és végtelenül károsnak tartotta. Megdöbbenő ez és mélységesen elszomorító. Annál is inkább az, mert míg Hitler soha más nem volt, mint demagóg és az intellektust nála a szervezőképesség pótolta és egy legyőzött ország kétségbeesésének adott hangot, addig Vaida egy aránylag jólétben élő, győző ország volt miniszterelnöke. — Maradnak a szabad foglalkozási ágak, mint az ügyvédi, orvosi, mérnöki pálya, a kereskedelem és ipar. De épen ez a pont az, ahol Vaida és hívei tovább mennek. Ő legalább az ipart és kereskedelmet hagyta meg, úgy ahogy zsidó elhelyezkedési terepnek, míg Vaida minden vonalon Numerus Valachicust követel. Ez azt jelenti röviden és egyszerű szavakkal: Románia egy milliárdnyi zsidóságból legfeljebb 200.000 tudna kenyérhez jutni, a többi vagy az éhhalálnak lenne kitéve, vagy pedig ki kell vándoroljon. Kivándorolni — de hova? Meg aztán ezen a földön élnek évszázadok óta a zsidóság ősei, ezt a levegőt szívtuk magunkba, itt élünk történelmi jussunk van. Hát hogyan lehetséges az, hogy egy párt-agitációért, azért, hogy Vaida ismét kormányra jusson, a hű és loyális állampolgárok százszázait akarja kitenni az éhhalálnak? Mélységes csalódás ez egy olyan különben nagykonceptiójú államférfinál, mint amilyen Vaida Sándor.

Cluj beszéde, amelyben az Opera színpadán világitást effektusokkal, hitleri szisztémával, olyan hamis és elfogult adatokkal operált, a legszörnyebb demagógia bélyegét viseli magán. Végtelenül szomorú, hogy az egyoldalú beállítás, megfélemlítő hatást ért el a hallgatóság körében. Hogyis ne érne el, amikor kiragad néhány vállalatot, ahol a nemrománok vannak túlsúlyban. Vaida úgy érzi, hogy azokat a félig komikumba fulladt, néha azonban egészen komollyá vált cuzista akciókat letörte a mai kormányzat erős keze, letörte a komoly és felelős közvélemény és nem engedi szóhoz jutni a legjobb államhatalom sem. De mert a szenvedélyek felkorbácsolásához — ezt tudja Vaida — legjobb ismét elővenni a zsidókérdést, mint leghálásabb demagóg eszközt, azért nyergelte meg a szegény, keskedt és az élet milliárdnyi gondjától roskadó „gebét”, a romániai zsidóságot és ennek hátán akar ismét bevonulni a legfőbb pozícióba: Románia miniszterelnöke akar lenni ismét és mindenáron, dacára annak, hogy már kétízben kellett onnan, nem sok dicsőséggel távozni.

Ne tagadjuk, mert ha tagadnák, strucc-politikát üznénk. Ne tagadjuk, hogy a romániai antiszemita mozgalom soha oly komoly kezében nem volt, mint épen az ő kezében. Láthatjuk, hogy az elindított akció, mennyire eljutott már az ügyvédi kamarákba is. Láthatjuk, hogy a jogászok, akik tudják, mik az állampolgári jogok és köteleességek, akik tisztában vannak az alkotmány erre vonatkozó kategorikus klauzuláival, elsőnek sieltek a kibontott horogkereszt zászló alá. Mit tudhatjuk, hogy holnap, nem e következőnek a többi foglalkozási ágak? Elnyomni hatalmi szóval a „konkurenst”, ez minden érvényesülni nem tudó ember előtt, hálás lépcső, az előbbrejutáshoz. Az viszont más kérdés, hogy ez csak látszat, mert az élet törvényein még Vajda Sándor sem tud erőszakot elkövetni és akciója csak arra lesz jó, hogy felzavarja az ország belbékéjét, amely jelenleg minden irányban biztosítottnak látszik. Arra lesz jó hogy a nyugati népek, főleg a franciák és angolok nem fogják és nem is akarják megérteni, hogy a mai körülmények között, miért kelljen egy milliárdnyi zsidót és többmilliónyi kisebbséget kismintzni állampolgári jogaiából. Hirdetjük, hisszük és valljuk, hogy ha a sors örizzen meg tőle, — va'óban előbbrejutna a hitleri Vajda célkitűzés, akkor nem használna annyit a románságnak, amennyit ártana Romániának.

Felmerült a veszély eme nehéz percben, hogy mit tegyen a zsidóság? Csak egyet: Méltósággal viselje a megpróbáltatást, higgyen rendületlenül abban, hogy az országfelelős tényezői szembeszállnak majd ezzel és ez a veszély is elmúlik majd a megriadt zsidóság feje felől.

De ez nem elég. Össze is kell fogni.

Megtörtént végre az elhatározó lépés...

A Zsidó Párt egységfrontja az öregati zsidó Unióéval

Bucuresti. — Megirtuk legutósból számunkban, hogy az Országos Zsidó Párt központi bizottsága rendkívüli ülést hívott össze az utóbbi hetek eseményeinek hatása alatt. A gyűlésen az összes országrészek ezervezetel nagy számban képviseltették magukat és dr. Fischer Tivadar elnököt. A központi intézőbizottság ki-mondotta, hogy

a romániai zsidóság jelenlegi kritikus helyzetében muhatatlanul szükségesnek tartja a zsidó egységfront megeremtését. Ebből a célból a Zsidó Párt elnöksége hivatalos átíratot intéz a dr. Filmann vezetés alatt álló Unionea Evreilor Romániához, amelyben felhívja, hogy a fenyegető közös veszedelmekre való tekintettel tegye lehetővé az oly régóta óhajtott egységfront megalkotását. Hasonló természetű felhívást intéz az ország többi zsidó testületéhez is.

Addig is, amíg a zsidó egységfront létrejön, a Zsidó Párt egyedül is felveszi a harcot a zsidóság veszélyeztetett jogaiért

Nem szabad hagyniok, hogy apró, egymás elleni torzsalkodásban merüljön ki minden erőnk. Nem lehet türelmi, hogy egyes, még most „biztos” pozíciókban levő zsidók, ne értsék meg azokat, akiket elsőnek sújthat le a hitleri kéz. Ne feledje el senki, hogy ami ma felebarátunkat érheti, az holnap velünk is megtörténhet. Tehát első legfontosabb feladata a zsidóságnak: összefogni. Összefogni! Ezerszer és milliószor hirdetni, vallani, és ezt az egy utat keresni és meg is találni, hogy fogjunk össze. Az ó-királyság, Erdélyel, Bukovina Beszarábiával, a kereskedő-az iparossal, a gyáros-az orvos-sal és ügyvéddel. Mi is készítsünk komoly és megbízható grafikont, hogy hány zsidó képviselő van a parlamentben, hány prefektus és hány zsidó a rendőrségnél és a közigazgatás berkeiben. De meg kell nézzük azt is, hogy a bucaresti telekőnyv szerint, hány zsidó háztulajdonos van. Mert meggyőződésünk, hogy ez a statisztika is hamis volt Vaidánál. Ahogy hamis legtöbb állítása és csak a romboldás szelleme moratja vele azt, hogy mi zsidók minden vonalon elnyomjuk a románságot. Ez olyan hamis beállítás, mint amilyen hamis volt a Cuza szájából. Nekünk nem kell attól félni, hogy kik mondják a hamisságot, mert az Igazságnak van még ma is annyi ereje, hogy leggyőzze Vaidát is, a legujabb Hámánját is, agyonhajszolt zsidó népünknek.

Összefogni, pártban, szak-keretekben, hitközségekben és mindenhol, ahonnan defenzív állásainkat és élet-lehetőségeinket, kintlódásainkat, legalább a mai mértékében konzerválhatjuk és ne forduljon fel éhen egy millió ember!!...

és azonnal széleskörű kampányt indít, amelynek célja úgy a zsidó, mint a nemzsidó közvélemény felvilágosítása a romániai zsidóság tényleges helyzetéről. Romániai zsidósága örömmel értesült a

Zsidó Párt elhatározó lépéséről, hogy a zsidóság sorsdöntő óráiban hajlandó félretenni minden személyi, és elvi ellentétet és önzetlenül kívánja szolgálni a zsidó tömegek eminens érdekeit.

Vasárnap délelőtti az országos Zsidó Párt bucarestiben gyűlést tartott és Dr. Fischer Tivadar elnök javaslatára, táviratot menesztett az uralbódóhoz, amelyben a párt kifejezésre juttatja azokat a lelki megrázkódtatásokat, amelyek a romániai zsidóságot az utóbbi időben érték és amelyek alkalmasak arra, hogy komolyan fenyegezzék jogaiiban. Kéri Ófelségét, hogy a zsidóságot, mint az ország valamennyi hű fiát vegye atyai gondosságának védelmébe.

Közvetlen a Gara Nord szomszédságában

Hotel IMPĂRĂTUȚII TRAIAN (Terminus)

szálloda

București, Calea Griviței No. 177. Telefonok: 3-5214 és 3-0069

Az erdélyiek találkozóhelye Bucureștiben!

Elsőrangú szálloda, felvonóval, központi fűtéssel és meleg vízzel minden szobában. A szálloda egész személyzete beszél magyarul és németül. — A bérszolgálat minden vonat érkezéséig a pályaudvaron van és díjmentesen szállítja a vendégeket podgyászát

Egy hitközség vezetősége, amely fél a bizonyítástól...

Lapunk legutóbbi számában beszámoltunk arról a sajtóperről, amelyet az oradeai hitközség elnöke és az Ullmann család még két tagja indított a „Népünk” ellen, azokért a cikkekért, amelyekben részletesen közöltük mindazokat a tulkapásokat, amelyeket a mai rezsím honosított meg a hitközség életében.

A bíróság előtti tárgyalás lefolyása óriási feltűnést keltett a városban és ugyyszólván Erdély egész zsidóságának körében. Legtöbben azon csodálkoznak, hogy egy hitközség, amely állítólagos megrágalmazása miatt világt bírósághoz fordul, amikor a „rágalmazó” azzal áll elő, hogy hajlandó bizonyítani mindazt, amit állított, akkor a hitközség képviselői, a jelenlevő elnök, a hitközség ügyésze minden lehető argumentumot annak érdekében használnak fel, hogy a kívánt, sőt követelt

bizonyítás ne történjék meg.

Nem kell nagy judiciummal bírni senkinek, ahoz, hogy megállapítsa, hogy ez nagyon helytelen és mondhatni „gyanus” ténykörülmény.

Ha valakit megvádolnak valamivel és az ártatlan, akkor annak rendszerint az a következménye, hogy az illető a bíróság előtt a legteljesebb bizonyítást kívánja, mert akkor tudja csak kimutatni minden egyes vádpont tarthatatlanságát.

Igy van ez az egész világon most is és így volt már évszázadokkal ezelőt is. Az oradeai hitközség mostani vezetőségének egy töredéke itt is „uttoró” akart volna lenni. Azt szerelte volna, hogy lapunk főszerkesztőjét a bíróság ítélje el, mint rágalmazót, annak dacára, hogy főszerkesztőnk nyíltan és bátran kijelentette, hogy nem von vissza semmit és hajlandó a bizonyításba belemenni.

Ha pedig az az esett áll fenn, hogy az oradeai orth. hitközség vezetői nem szeretnék hogy bizonyos »ké-

nyes» ügyek a bíróság elé kerüljenek, akkor meg sem kellett volna indítani a pert.

De ha már megindították, akkor legutóbbi cikkünkben konciliáns hangon bizonyos aranyhidat szeretnénk volna építeni. Ennek oka nem abban van, mintha egy pillanatra is megtántorodtunk volna. Nem! Csak bizonyos felsőbb zsidó fórumok nyomására,

mi is úgy éreztük, hogy csak súlyos kárára volna a zsidó közösségre, ha belső hitközségi szennysek per longum et latum tárgyalatnak bírósági fórumok előtt. Olyan kérdések vetődnek fel majd, amelyek nehezen bírják el a nyilvánosság, de még kevésbé a bírói fórumok reflektorfényét.

Mi bátran állíthatjuk, hogy minden tekintetben megtettük köteleességünket.

Módot nyújtottunk arra, hogy minden vitán felülálló semleges zsüri elé kerüljön az ügy és annak ítéletének, természetesen vádjaink fenntartása mellett, alávetettük volna magunkat.

Ezt az ajánlatunkat nem úgy fogadták, ahogy azt a józan ész diktálta. Így

nem marad más hátra nekünk, mint tovább szembenézni az ügyekkel és kiméletlenül, lapunk és főszerkesztőnk egyéni reputációjának érdekében a bírósági nyílt fórum elé vinni mindazt a kellemetlen, kínos és a zsidóságra nem sok dicsőséget hozó ügyeket, amelyek bizonyítják majd, hogy cikkeink állításai minden tekintetben elbírják a bírói mérlegelést is. Ennek, magasabb zsidó etika szempontból káros konzekvenciáit áthárítjuk azokra, akik ezen kimondottan intern ügyet a bíróság elé vitték

és ezzel kényszerítették bennünket a szomorú tények leleplezésére.

A hitközség a bíróságnak azt a határozatát, amely úgy szólott, hogy a legszélesebb körű bizonyításnak ad helyet, megfellebbezte az oradeai (nagyvárad) kir. Táblához. Most ott vár döntésre az ügy.

Már ez maga fényt vet az oradeai (nagyvárad) orth. hitközség vezetőségének gondolkodására. Elzárkózni a bizonyítás elől. Ahelyett, hogy bátran, szembenézve az eseményekkel, adatokkal és bizonyítékokkal, illetőleg ellenbizonyítékokkal igazolná jóhiszeműségüket. A vezetőségnek ez a magatartása is bizonyíték. Vádirat ugyyszólván. Mert aki fél a bizonyítástól, annak nyilván van mitől félnie.

A csattanója azonban az egész pernek az, hogy a jelenlegi elnök és a feljelentők már pusztán a per megindításával is illetéktelenséget követtek el és folytatták ezzel is azt a sok illegális ténykedést, amely egész vezetésüket jellemzi. A pert ugyanis a hitközség, mint jogi testület nevében indították meg lapunk ellen, holott erre felhatalmazást nem adott számukra sem a képviselőtestület, sem az előjáróság, sőt maga a szűk elnökség egy része sem. Holott az alapszabályok világosan előírják, hogy a hitközség bármilyen pert csak a a közgyűlés jóváhagyásával indíthat meg. Az elnöknek ez az eljárása is világosan megmutatja, hogy ezen ügyben a sértett fél nem a hitközség, hanem a hitközség vezetésével megbízott egyének. A hitközség nem is lehet sértett, hiszen cikksorozatunk épen a hitközség érdekében íródott. Közérdekét szolgáltunk akkor, amidőn mint a zsidóság egyetemes érdekeinek képviselői, tiltakoztunk a köz megkárosítása ellen.

Közben természetesen eleget tett főszerkesztőnk a bíróság ama felszólításának, amelynek értelmében a bizonyítékokat és tanukat írásban jelentse be, illetőleg terjessze elő. Önmagunk igazolására már most kijelentjük, hogy a per folyamán — önvédelemből — minden ügyet a bíróság elé viszünk, a legszélesebb körű vizsgálatot kérjük védelmünkre és hiszszük, hogy a független romániai bíróság a tiszta igazságot kibogozza majd és elégtételt szolgáltat olyan irányban, amerre az igazság messzevilágító fáklyája világít.

TOLNAI ALFRÉD:

Az utolsó üveg befőtt

Alaposan megviselt bennünket a végtelemül hosszú vasúti utazás. Minden csontunk fájt, sajgott már... De végre is felharsant a parancsnok vagonjából a kürtjel: állj! Rozzant őrházikó az állomás. Láttunk mi bizony elég rongyos viskót már Szerbiában, de itt Calicában... A földöz: kiszállhatunk

Aljesice... Eddig hírét se hallottuk, nem is sejtettük, hogy ilyen nevű fészkek léteznek a világon és most... A pályaudvarnak nevezett sártengerben néhány fiatalember álldogál. Helyesebben: nem is fiatal emberek ezek, hanem serdülő gyermekek. A heves szélben fekete, nem kifogástalanul tiszta kaftánjuk libeg lobog sovány, gyenge testükön. Jól kifejlett, bodor hajtincsek keretezik be bajuszatlan, szakálltalan, sápadt, ványadt arcocskáikat. Bocherek... Legényem, Birkás Miska arca mosolyra derül:

— Hadnagy uram, tessék csak mögnézni ezeket a zsidócskákat. Ezeknek a nyavalyásoknak biztosan nem kő berukóniok. Valóságos nyomorékok.

— Hadd nyugton őket, Miska fiam. Szegény fickók... Szegény gyenge diákok... Tovább nem társaloghattam a derék Miskával. Závadszky zászlós állott elém:

— Hadnagy ur kérlek, a százados ur üzeni, hogy gondoskodj a szállítmány kirakodásáról. Embereket kell rekvirálnod. A századosur a községbe megy, hogy szállás után nézzen. Vele kell mennem nekem is.

Parancs: parancs! Te jó Isten, hol veszek én négyszáz szekeret, nyolcszáz lovat?... Hogy fogom e hosszú vonat tartalmát szekerekre rakatni?... Kivel?... Összesen vagy ötven katonánk van és nyolc ulánus, fedezetnek. No gyerünk szerencsét próbálni... Lóra ülök, hogy felkeressem a község bíráját... Br... Borzalmas bélfájalmak... már megint... persze a rumai és kukujeveci nyers táplálék... Nyers táplálék, amely fehérrépából és kukoricából állott és hasonló nyers csemegékből...

A falu bírája — szintén vézna és kaftános, de már deresedő szakállu zsidó — sajnálja, de más munkáskezet, mint a gyenge talmudtanulókat nem adhat. Csak ezeket a fejletlen gyermekeket és egy-két öregembert... A többi férfi Lembergben van katonai kiképzés alatt, egyrésztük meg a harctereken... Szeker és ló akad elegendő.

Amikor azokat az árnyékembereket dolgozni látom, vérzik a szívem. Hogyan tört le őket e súlyos zaboszsák! Féltő, hogy összeesnek. De nincs menekvés, nincs segítség. Ötvennyolc emberemmel egy hélig is elpiszomoghatnék itt, míg így... talán még mielőtt az est beáll.

Zaboszsákok, lisztzsákok ezrei kerülnek elő a vasúti kocsikból. A lovashadosztály egyhetted élme, abrakja. A kaftánok színe megváltozik, lassan megfehérednek. Egyik másik halovány arc is színt változtat... Egyik-másik kaftán lekerül a hitvány testecskekről, meleg van, nagyon meleg és a zsákok nehezek, nagyon nehezek. Így: ingujban még hitványabaknak, még véznábbaknak látom őket. Ki mondhatatlan részvét ejti meg szívemet és... tovább hajszolom őket. Hiába, a szolgálat:

— Ördögbe is, siesselek! Sohse leszünk így készen!

És ezek a kínos bélfájások, bár már lefekhetném valahol. Vagy legalább is leülhetnék. De itt... Amíg mások kintlónak... Nem, itt nem...

Beáll a szürkület. Az emberek már az utolsó kocsihoz rakodnak. A rekvirált fuvarosok felkászálódnak bakjaikra... Mehetünk... A hosszú szekérsort az őrmesterre bízom, miután meghagytam neki, hogy a városka főterén üssön tábori. Én pedig előre lovagolok, hogy századosomat felkeresem.

A két loápolót egy rozszant kocsi előttelelem meg. Ott állanak a tiszt lovakkal. Persze! Az öreg nem veti meg a jó lókat. Betért egy kortyra.

— Szervusz pajtás! — üdvözl Schrötter százados, amikor a kocsiajtón bekémlelek — kiltűnő borocska. Valódi, öreg toka!

HETI GLOSSZÁK

Ha Hauptman zsidó lenne...

Richard Hauptman világnevet szerzett magának. Nem holmi nagyjelentőségű találmánnyal, sem pedig valami szenzációs szérum felfedezésével. De még csak verseket se faragott, sőt szindarabot sem írt. Mem! Csak vett egy létrát, odatámasztotta egy villa falához, bemászott az ablakon és elrabolta Lindenbergnek kis gyermekét, a Lindenbergét, aki először reptette át az oceánt egyfedelű repülőgéppel. Miért Lindenbergét? Mert amellett, hogy Lindenberg híres ember, méghozzá gazdag is. Már pedig egy szegény és névtelen apa is mindent feláldoz, hogy viszontlassa gyermekét, hát még a híres és gazdag „Lindi”, ahogy őt Amerika becézi. És kicsoda Hauptman, akit a múlt héten állítják halálra az amerikai esküdtek? Egy „faj” német, sőt mit több, kiderül róla, hogy náci is. Megölte Lindenberg gyermekét és a hetekig tartó tárgyaláson százezer dollárral igyekeztek kimutatni ártatlanságát, ami természetesen nem sikerült. Hauptman, a nemzeti szocialista a villanyos székben fogja végezni dicstelen életét.

Mi zsidók nem mondjuk azt, amit Streicher ur bömbölt volna a világba, ha történelesen Hauptman zsidó lett volna. Ma már az összes német lapok egyébbel sem foglalkoznának, minthogy „csak egy zsidó képes erre”, viszont így hallgatnak. Sőt nem hogy hallgatnának, hanem amint kiderítették a náci New Yorki pártja folyósította a sokszézezer dollárt, amire a védelemnek szüksége volt. Beleakartak keverni ugyan egy zsidót is, mintha ő lett volna az értelmi szerző, de az „élelmes” zsidó, akinek neve felmerült a tárgyalás során, az a bizonyos Izidor Fisch meghalt Breslauba, néhány hónappal ezelőtt. Mi nem általánosítunk, ahogy azt Streicher tette volna. Mi nem mondjuk, hogy minden német „gyermekrabló”. Oh, nem! Mi csak megállapítjuk, hogy „szerencsés” nép vagyunk és ilyen a mi szegény szerencsénk, hogy Hauptman nem zsidó. Mert akkor a „Strümer” ökölyi felt címmekkel hozná, mindazt a gyálszkodást, amelyet minden egyes alkalommal felhasznál, amikor koholt vádjait faragja a zsidóság ellen.

A zsidók és a legujabb streicheri „vérvád”

Nürnbergben néhány zsidó üzletfelajdos a dachau-i internálótábor díókerítései mögé jutott, üzletüket pedig „árjává” tették. A meggyalázott német nőkről szóló mese minden alkalommal felújul. Furcsa és csak pszichoanalitikus által magyarázható meg az az előszeret, ahogy Streicher és társai, állandóan szexuális térre is átviszik a zsidógyűlö-

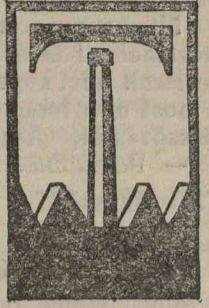
Ismeri Ön a TELLMANN szövetet?

Ha nem —
 ugy **kérje** minden posztókereskedésben
 csakis a

TELLMANN VILMOS ÉS TÁRSAI RT.

braşovi posztógyár által gyártott
 kiváló minőségű szövetkülönlegességeket!

Meg fog győződni, hogy gyártmányait egyetlen posztógyár termékei sem mulják felül!

letet. Most azt is hirdetik, hogyha a zsidók nem érnek rá fölkretenni a német fajtisza nőket, akkor vérbajt terjesztenek. Az, hogy a Wassermann reakció, zsidó nevéhez fűződik, hogy megtalálta Ehrlich dr. a vérbaj okozóját — semmi Streichernek. Ő most azzal vádol, hogy a zsidók terjesztik és nem gyógyítják a vérbajt. Ez olyan gaz és rosszindulatú rágalom, hogy maguk a német orvosok tiltakoztak ellene. De 50 esztendő születésnapjára mégis elrepült Hitler személyesen Nürnbergbe. Tehát elismerte vele, hogy Streicher reprezentálja az „igazi” náci szellemet. De nem csak Streicher dolgozik így. Megjelenik most például egy új lap Berlinbe. Egy „zsidóismerő” adja ki. Ez természetesen szintén a legféltelenebbül izgat a zsidóság ellen. Amint hogy az a hullám, amely párizlám mozgalom név alatt előntölte Marokkót és Algirt, szintén Berlin terhére irandó. Amint hogy bebizonyosodott az is, hogy az Egyesült Államokban az „ezüsfingések” mozgalma, amely az elnököt erőszakkal elakarta távollatni, szintén a náci keze benne volt, sőt azt a német nagykövet és konzulátusok is támogatták. A Harmadik Birodalom kérelhetetlen a zsidókkal szemben. Pedig jobb volna, ha legméltóbb reprezentánsát Hauptmann gyermekrablót ismerné el mint nevelőjét, mert ez módszer, ez az eszköz, ez a réblási szisztéma, jellemzi őket a legjobban, Streicher urat és a többi barna kulturbesújt...

Mérgeggáz Németország ellen...

A német náci valóban óriási munkát végeznek. Ujra írják az egész történelmet. Lassankint mindentől kiderül, hogy másképen

van, hogy az egész világ a germánok körül forog és arra tör, hogy a világ szellemi urait elnyomja és megsemmisítse. Prof. Alex. Hold Ferneck egyetemi tanár például most kiderítette, hogy a zsidók Palesztinát ennek az istentelen harcnak köszönhetik és ha nincs Németország, ha nincs világháború és nincs mérgeggáz, amellyel ki akarták irtani a németeket, akkor a zsidók sohasem kapták volna meg a Balfour deklarációt.

A tanár ur ezt „A népfogok tankönyv”-ében állapítja meg és leszögezi, hogy egy Chalm Weizmann nevű orosz zsidó, aki Angliában nevelkedett olyan mérgeggázt gyártott Angliának Németország ellen, amellyel nagyon lekötelezte az angol diplomáciát. A mérgeggáz után pedig megnyerte az angolokat a cionista eszmének. Így született meg a Balfour deklaráció — mérgeggázon keresztül.

Az egészen az a színeze, hogy ez a bizonyos Weizman, pokoli terveket szőtt Németország ellen és mikor elérkezett az alkalmas pillanat akkor rendelkezésére bocsátotta Angliának a mérgeggázt. Hogy Weizmann nem gyártott soha mérgeggázt, az most mellékes. Kétségtelen annyi, hogy a háború kitörése előtt már tanára volt a manchesteri egyetem kémiai fakultásának és a világháború során Lloyd George, angol miniszterelnök valóban magához hívatta és fontos megbízást adott számára. Weizman kísérleteket folytatott és rövid pár hét múltán jelentette, hogy kész. Anglia valóban le volt kötelezve, a zsidó zseni a legfontosabb háborús kérdését oldotta meg a Brit Birodalomnak.

Szegény, ártatlan germán szellemőrítés, pedig ott áll az orosz zsidóval szemben te-

Gyere le, igyál vagy egy pohárral.

— Bocsánatot kérek, százados uram, de nem érzem jól magamat, szeretnék valahol ledőlni, egy keveset kinyújtózkodni. Hol a szállásom, ha szabad érdeklődnöm.

— Kruzitürken! — kéromkodik Schrötter százados. — Hát nem megfedekezünk róla. Ez a kófic, ez a taknyos Závodszy nem figyelmzettetett. Hogy a kutya egye meg! Nézd pajtás, intézd te el az ügyet... — könnyű, hogy a pityókás öreg csatár, azután borizil hangján énekelné kezd: — Ich muss wieder einmal in Grinzing sein...

Látom, az őreggel nem megyek semmire. Závodszy zászlós pedig borközi bambasággal röhög maga elé... Ez is részeg... Szépen vagyunk...

Magammal viszem az időközben megérkezett őrmestert és két közlegényt és nyakamba veszem a falut. Félóra múltán megvannak a szállások. A szekértábor körül felállítom az őrköt. Ellintézem az őrségváltás ügyét... Azután... Végre lefekhetem valahol. A fájások nemhogy enyhülnének, de egyre keservebbek lesznek.

Szegényes faházikó. Sulykolt, sáros anyaföld, padló helyett. Zsibáru lom a butorok helyén, de ugy látom, minden tiszta és rendes. Ez a szállásom. A házigazda elem lép:

— Sölem aléchem! — köszönt rám barátságosan és kedves kék szeme hosszasan

vizsgálgatja arcomat. A szakálla hosszú és ősz becsavarodó. A hátán nagy pup étkelenkedik.

— Aléchem sölem! — köszöntök vissza és csak negynehezen tudom kacagásomat elfojtani, hogy álmélkodást kifejező arcát látom.

— Offiziersleben sind aach...

— Igen, kedves barátom, zsidó vagyok én is. De most arra kérem önt, mutasson egy helyecskét, ahol lepihenhetek. Beteg vagyok.

Házigazdám hitetlenül csóváltotta a fejét. Borotvált arcom nem igen mutatott a zsidóra. Legalább galicial fogalmak szerint: nem. Bevezetett az egyetlen szobába és egy nyugágyra mutatott, szó nélkül. Talán a csodálkozás némitolta meg. Azután eltűnt a szomszédos helyiségben. A nyílt ajtón beözönlő illalából következtettem, hogy a konyha van az ajtó mögött. Kis vártatva visszatér a derék ember és vele jön a felesége... Én már kényelmesen elhelyezkedtem a nyugágyon... Az asszony a szekrényből szép, piros takarót szed elő, betakar vele. Csodálkozó szemekkel vizsgálgat. Bizonyára elmondotta neki már a férje, hogy egy bajusztalan, szakálltalan, hajfincset nem viselő zsidó a vendég. Azután érdeklődik az asszony, hogy mi a bajom? Nem akerek e csáját, vagy tejet, vagy másvalamit? Minden a rendelkezésemre áll, amijök csak van... És ahogy a szemébe nézek, abba a sok jószágot eláruló szemébe, látom, hogy még mindig álmélkodik. Persze! Aljesicében

talán még sohasem láttak arcszörzetnélküli zsidót. Hát még olyant, akin tiszti egyenruha feszül, akinek a gallérját aranycsillag díszíti.

— Köszönöm, jó asszony, nincsen semmire szükségem... Semmire... Csak pihenésre, nyugalomra... Nem eszem semmit. És máris bezáródnak szemem...

Sokáig alhattam. Talán órákhozott. Mert amikor szememet ismét kinyitottam, verőfényes nappal kandikál be az apró ablakocskában és... A házaspár ott üldögél a szobácskában és örködik felettem... Ezek a drágák, egész éjjel ébren örködtek álmom felett...

— Ugy látom, hosszasan aludtam és maguk mindig mellettem voltak? — kérdeztem tőlük.

— Jó aludt? — kerüli ki a választ a férfi. — De sokat nyögdött álmában. Jobban van már?

— Köszönöm! Sokkal jobban.

— Akkor ennie kell valamit, — mondja az asszony és válaszomat be sem várva, kisisiet a konyhába, hogy onnan egy csésze párolgó csájával és néhány kétszerüsttel térjen vissza.

A hozottakat köszönettel elfogadom. Az asszony boldogan mosolyog, amikor látja, milyen jó étvágyal fogyasztom el a csáját és a kétszerüstet. Három kis gyermek lopakodik a szobába, két fiucska és egy, talán négyesztendő, aranyzóke lányka. Ezek is barátságosan mosolyognak reám. Én pedig, a

hetellenül. Weizmann pokoli terve sikerült. Németország elvesztette a háborút. És megkapta Palesztinát.

Milyen egyszerű és milyen csodás! Ezt a történelmet nem hiába, szívesen hallgatják a csiszolt náci koponyák. Hold-Ferneck tanár ur most újra lerántotta a leplet egy zsidó cselszövésről. A zsidók eladták Németországot — Palesztináért . . .

Kardinális látogatása egy gimnáziumban

A gimnázium Bécsben van. Még hozzá a Leopoldstadtnak. A zsidóklakta kerületben, s a neve: Sperl gimnázium. A tanulók 95 %-a zsidó. De ez nem akadályozta meg az iskola igazgatóságát abban, hogy amikor Innitzer kardinális látogatását jelezték, akkor egyszerűen hazaküldték a zsidó tanulókat. Hogy mi lehetett ennek oka? Bizonyára nem filozofikus. Elrendelték, hogy 11 órakor menjenek haza a zsidó fiúk, mert 12 órára jön az osztrák katolikusok legfőbb feje. Sőt annyira mentek az elővigyázatban, hogy az iskola elé biztonsági őrköt állítottak, akiknek az volt a feladatuk, hogy „illetéktelen gyülekezéseket” megakadályozzanak. De mit tesz a véletlen? Innitzer kardinális megérkezik, inspicál és beszédében a következőket mondja: Reméli, hogy a jelenlevő katolikus és távollevő zsidó tanulók között, nincs ellentét és jól megférnek egymás mellett. Így a kardinális. Az iskola vezetősége tehát azt a „kardinális” hibát követte el, hogy mesterségesen akarta a zsidó és nemzsidó tanulók között szítani az ellentéteket, holott ez az egyházfőnek nem volt ügyére. Ennek adott kifejezést beszédében is.

Innitzer kardinális nem gyűlöli a zsidókat, de a bécsi gimnázium igazgatója szégyeli magát velük. Milyen furcsa világ ez és milyen csunya szimpptomája, a mai kuszált ellentéteknek . . .

Mandsukuóban is . . .

Dr. Wise főrabbi, prof. Harris M. Calen, az American Jewish Congress nevében felkeresték Japán washingtoni nagykövét, Saitót és felhívták figyelmét arra a körülményre, hogy távolkeletről, hírek érkeztek az amerikai zsidósághoz, amelyben arról panaszkodnak, hogy a japánok által „pacifikált” Mandsukuóban zsidóellenes excessusok vannak napirenden. Főképpen arról az emberrablásról beszélnek, amelynek áldozata egy gazdag charbini zsidó fia, akit Simon Kaspenak hívtak. Ezt a fiút elrabolták és amint a nyomozás megállapította, orosz lehelgárdisták követték el a bűntettet. Állítólag azért, mert így akarnak bosszút állani hazájukért, — a zsidókon. A japán batóságok meglehetősen közönnnyel szemlélik ezt a propogandát, amelyet a menekült fehér gárdisták a sajtóban és gyűléseken folytatnak. A japán követnek arra is felhívták fi-

gyelmét, hogy a kínai angol nagykövét és a tokiói külügyi hivatal alminisztere többször nyilatkoztak arról, hogy a japán kormány nem fogja tűrni, hogy Mandsuriában a zsidó ellenes hangulat tovább terjedjen. Saito nagykövét kijelentette, hogy a kongresszus kérését továbbítani fogja Tokióba és ígéri, hogy a mandsu kormány olyan instrukciókat fog kapni, hogy azáltal elejét fogják venni a további antiszemita propogandának.

Sajnos, de való, hogy ott távol-keleten, azt hihetnénk, nem jutott el sok ebből az európai nyavalyából, sem jobb a helyzet. Elkeseredett orosz menekültek, akik távol élnek hazájuktól, azt hiszik hogy a cári ország csődöt mondott szisztémája beválik majd az új országban is. Azt gondolják, hogy zsidó gyűlölettel javítani fognak helyzetükön. Charbinban és a többi mandsu városban sok zsidó él, közöttük számosan olyanok, akik szintén menekültek Oroszországból és rémülettel kell lássák, hogy a cári árnyék követi őket új elhelyezkedésük helyén is. Remélhető, hogy ez álmeneti jelenség és a világnak ez a pontja, mégis meg lesz kímélve, a zsidógyűlölet szerencsétlen behatásaitól . . .

Masaryk-falu

A csehszlovák köztársasági elnök jubileuma

Prága, Március 7-én ünnepli T. G. Masaryk, csehszlovák köztársaság elnöke 85 éves születésnapját. Az egész országban nagy előkészületek folynak már e nap ünnepélyes megtartására. A cionista szervezet ebből az alkalomból elhatározta, hogy Masaryk-falut (Kfar Masaryk) létesít Palesztinában a nagy cseh államférfi tiszteletére. Ezt a határozatot a köztársaság zsidósága körében élénk tetszéssel fogadták. A legtöbb nagy és kis helységben, maguk a hitközségek álltak az akció élére. Az összes zsidó szervezetek és egyesületek bejelentették részvételüket a Kfar-Masaryk akcióba. A nemzsidó közvélemény ugyancsak meleg szimpátiával fogadta a Masaryk-falu létesítésének gondolatát. A prágai rádió legutóbb három előadást tartott cseh, német és magyar nyelven a Kfar-Masarykról. — Ussiszin, a K. K. L. elnöke nyilatkozatban kijelentette, hogy a kolónia helyét rövidesen ki fogják jelölni. Bet-Álfa és Nazareth vidéke jöhet számításba.

T. G. Masaryk-ot a köztársaság zsidósága nemcsak, mint államfőjét őrvezi kivételes tisztelettel, hanem meleg szimpátia fűzi hozzá, mint nagy humanistához is. Már egyetemi tanár korában bátor harcot folytatott a vérvád propaganda ellen és az üldözött zsidóság védelmére kelt. Legnagyobb történelmi tette volt a Hilsner ügy, ahol kivételes bátorságával sikerült lelepleznie a vád alaptalanságát.

Josef Kadlec, a köztársaság jeruzsálemi nagykövete, a Masaryk-falu alapításával kapcsolatban a következőket jelentette ki: „A csehszlovák állam köszönettel veszi tudomásul zsidó polgárai hűségének eme impozáns megnyilatkozását. A Kfar Masaryk alapítása a Keren Kajemeth földjén, minden bizonnyal még jobban kimélyíti a két ország közötti szimpátiát és barátságot.”

A nagy államférfi, aki örökbecsű szolgálatot tett a zsidóság érdekében, így kap örökéletű emléket a zsidóságtól, tisztelete, megbecsülése és szeretete kifejező szimbólumaként.

Abesszinia és a zsidóság

Abesszinia, amely most a világ érdeklődésének középpontjában áll az olasz-abessziniai konfliktus miatt, — zsidó szempontból is érdekes és figyelemreméltó jelentőséggel bír.

Már a legrégibb idő óta összeköttetés állott fenn Palesztina és Abesszinia (Arthiopia) között. Közismert a mondának az az epizódja, amidőn Sába királynője látogatást tett Salamon királynál. Így az abessziniai királyi család származását Salamon királyra vezeti vissza. A legenda szerint Salamon király és Sába király nő gyermeke, Menelik foglalta el annak idején Arthiopia trónját és a jelenlegi uralkodó család Menelik leszármazottja. Bizonyos, hogy az abessziniai királyi család hivatalos dekrétumain még ma is olvasható a következő címeres szöveg: „Oroszlánok Juda törzsből.” Az abessziniai nyelv, szemita nyelv, amely számos hasonlatosságot mutat a héber nyelvvel. Abessziniában jelenleg mintegy 50.000 zsidó él, akiket Falaschas-oknak neveznek. Más verziók szerint azonban számuk meghaladja a 200.000-et is. A zsidók főként mezőgazdasággal és kézművességgel foglalkoznak. A szombatot ünneplik és Jeruzsálemet, mint szent várost tisztelik. Az ethiopiai nyelvet beszélik, sőt ezen a nyelven imádkoznak is, amely az abessziniai egyház hivatalos nyelve is.

Az abessziniai Falaschasok, illetve zsidók fekete bőrtűk és semmiben sem különböznek a többi ottlévő népektől. Az utóbbi időben Európa is felfigyelt a falaschasokra, amelyben nagy része van a kiváló és ismert kutatónak Feitlowitsch-nak, aki „Pro Falaschas-Komité”-t alapított, hogy a világ különböző hitközségei támogatást nyújtsanak fekete zsidó testvéreiknek fokozottabb kiképzésére.

Az abessziniai zsidóság egyes vezetői Európát is meglátogatták, hogy itt tanulmányokat folytassanak.

Látogassa meg Bucureștiben a „Luvru” Szállodát

Str. Carol No. 4. (szemben a posta központtal.) — Telefon 307-92.

Teljesen újonnan átalakítva, a legmodernebb kényelem. — Szobák már 80 leltől kezdve. — Telefon — Fürdő — Hideg-meleg víz.

huszonnégyórás koplalás után, mohón öntöm magamba az illatos cséját és gyömszőlőm a számba az izletes kétszersültet.

Az asszony a szekrényhez megy és annak a tetejéről egy üveg befőttet vesz le . . . Az egyetlen, az utolsót . . . Biztosan valamelyik nagy ünnepnapra, chanukára, pészachra tette el . . .

— Ne bántsa . . . Hagyja . . . — igyekszem ellenvenni, de hiába. Az asszony már letépte a pergamentet és az üveg tartalmát egy tányérba öntötte. Nem használ kérés, kifogás. Utolsó kincstűket is meg kell ennem.

— Hadnagy ur jelentem alássan, megyünk tovább, — köszönt be Birkás Miska, a derék kutyamosó. — Schrötter százados ur kéreft a hadnagy urat.

Bucsuzáskor a gyermekeknek titokban egy-egy bankjegyet nyomok a markukba és gyorsan elbucsuzom a derék házaspártól.

A kocsmában bukkanok a két bajtársra, Schrötter századosra és Závodszy zászlósrá . . . Jókédvű . . . Dalolnak . . . Hiábavaló itt minden rábeszélés, kérés, könyörgés, nem akarnak jönni. Pedig velünk kell jönniök. Valent őrmester segítségével kicipelem a két éneklő harcost a székérhez. Nagynehezen felrakjuk őket és odaköltözzük őket a baküléshez, nehogy egyensúlyukat elveszítvén, az út sarában fűrdjének meg . . . Most pedig mehetünk, előre, a hadosztály után. A hadosztálynak ma

szüksége lesz az élelemre, az abakra . . . Beléc . . . Itt járt már a kozák! Földigégett házak nyoma . . . Üres minden . . . Az út mentén sebesültek . . . Tomasov . . . A polgári lakosság elmenekült . . . Sebesültek száza, ezrei vergődnek az út sarában . . . Sok, nagyon sok halott. Itt kellene a mi hadosztályunknak lennie! Hiába erőltetem a szememet: egy fiahuszárt sem tudok felfedezni . . . És három órakor kellene kiosztanom az élelmet . . . Félhárom . . . Három . . . Félnégy . . . Négy . . . Nyoma sincs huszárjainknak . . . Félöt . . . Most . . . Most vágatában jön egy sártól mocskos, vérrel borított kapitány . . . A tizes huszárok egy tisztje . . . Rámordít:

— Vissza! Vissza! Szabaddá tenni az utat. Félre a szekerekkel. A hadosztály visszavonul, — és már vágat is tovább.

Megismertem. Almássy gróf volt, a tizesek ezredsegéd tisztje . . .

. . . Két hélig tartott a folytonos visszavonulás. Azután ismét előretörték csapataink . . . Ekkor kerültem másodszer Aljesicébe . . .

Szegény nyomoruságos városka, alig tudtam eligazodni benne . . . A leégett házak képményei komoran ágaskodtak a mennybolt felé . . . Megpörkölt falak . . . Romhalmaz . . . És ahogy az uccákat rovom, hogy felkeressem vendégszerelő gazdám házáat, az egyik házikóból éneket hallok. Kedves, jólismert melódiát . . . Leugrom lovamról és belépek a

házba . . . Fehér halotti köntösök, imakönyvek és sárgán pisllakoló gyertyák fényében . . . Jaum kippur . . . Én szent Atyám, jó Istenem: miként is feledkezhettem erről a napról meg?

Csak néhány ember gyűlt össze az alacsony imaházban, csupán néhány férfi . . . Asszony, gyermek egy sem . . . Egy aggasztánszöveg fordulok:

— Hol vannak a többiek?

— A többiek? Oh tiszt uram, egy részük jó helyen, a föld alatt, néhányan elmenekültek. És amikor meghalódottságomat látja, hozzáteszi: — nagy tűz sokunkat elpusztított, de néhányan biztosan elmenekültek. Először az asszonyokat és a gyermekeket küldtük el . . . De csak egy részüket tudtuk megmenteni . . .

— És Friedmann, a fakereskedő?

— A tűzbe veszett . . . egész családjával együtt.

— Hol volt a háza? — kérdezem, amikor már hangot ad a torkom.

— Innen balra a negyedik ház . . .

Kilépek az imaházból . . . Lábaim alig bírnak el, reszketnek . . . Felkeresem az elszenesedett romokat . . . Itt! Itt! . . . Orcámon végiggördül egy könnycsepp . . . Miért sírok? . . . Mi okom van a gyászra? Kik voltak ezek az emberek nekem? Miért siratom őket? Mik voltak ők nekem? Testvéreim, rokonaim? Miért gyászolok értük?

Egy üveg befőtt miatt?

HIREK

A szerkesztésért és kiadásért felel:
WASSERSTROM SÁNDOR

„Népünk” cikkeinek utányomását csakis a forrás megjelölésével engedjük meg.

Naptár 5695

Péntek: Adar 27, március 1.

Szombat: Adar 26, március 2

Heti szidra: ויקהל

Heti háftóra: בן שבוע

Rosch-Chodes bents מברכין החודש

Rosch-Chodes Ader II. שני Kedd március 5. Szerda március 6.

Szombat kezdete:

Üzlet bezárás 5.30

gyertyagyújtás 5.40

istentisztelet kezdete 5.45

Szombat befejezése 6.50

Fehér Dezső halála

Az oradeai (nagyvárad) újságíró-társadalom nesztora, aki a legutóbbi 40 esztendőben irányt szabott, a bátor demokratikus újságírásnak, Fehér Dezső elhunyt. 66 éves korában ragadta el a halál és egy alkotó, munkában töltött, küzdelmes élet fejeződött be Fehér Dezső halálával. Életéről, pályafutásáról a napilapok részletesen megemlékeztek. Kiemelték szerepét, amelyet nagyon szeretett városának felvirágztatása körül betöltött, megemlékeztek arról a páratlan élelátásról, amelylyel munkatársait kiválogatta, kik közül számosan nagy karriert, örök nevet biztosítottak maguknak az irodalom terén és az élet más megnyilvánulásaiban is. Így ő nevelte, istápolta Ady Endrét, aki a magyar irodalom legnagyobbjai közé került. Biró Lajos, Nagy Endre, Zsolt Béla, dr. Halász Lajos, dr. Déry Géza és számos szereplője a váradai társadalomnak, ott indultak el a „Nagyvárad Napló” redakciójából. Tudott sarkantyuzni, tudott menedzselni, míg ő mindig a háttérben maradt, dolgozó szerény szerkesztőnek.

Mindezt részletesen megírták az újságok. Zsidóságáról keveset írtak. Ez a mi kötelességünk. Lapunk szerkesztőit meleg barátság fűzte az elhunytához. Volt alkalmunk megismerni Fehér Dezső nagy zsidó szívét is. És ezt nemcsak a vallásos szülői otthonból hozta magával és nem azért érzett zsidó szívvel, mert mielőtt újságíró lett, egy zsidó iskola tanítója volt, hanem mert tudatosította magában mindazt, amit a zsidó származás és a világban való szerepe automatikusan kijelölt számára. Fehér Dezső, amikor a demokráciának és szabad gondolatoknak adott teret a „Napló” hasábjain, közvetve zsidó érdekeket szolgált. A zsidó mozgalom életét senkinek nem reklámozta önzetlenebbül, mint épen Fehér Dezső. Minden zsidó megmozdulásnak hűséges krónikása volt. Hirdette az emberi megértést, az emberszeretetet és bátran vallotta mindig magát az üldözött zsidóság egyik lelkes védőjének. Lapjának hasábjain mindenkor teret adott a zsidó kérdés megvitatásának. Nem idegenkedett a cionista mozgalomtól sem. Az egyetlen napilap volt Oradeán a Napló, tizenöt esztendeje, amelynek hasábjain a zsidó reneszánsz mozgalom korlátlan teret kapott. Mert Fehér Dezső bár magyar kultúrát vallotta tevékenysége szülőanyjának, azért mégis mindig — ha nem is hirdette — szívesen zsidónak vallotta magát. Élete utolsó perceiben is azt mondta, a vallással is rendbe kell jönni az embernek.

Fehér Dezső meghalt és ezzel egy melegsívű, minden zsidó ügynek bátor szószólója hagyta itt az árnyékvilágot. Az oradeai zsidóságnak mindenkor szeretettel és kegyelettel kell ápolni Fehér Dezső emlékét, mert életműködésével feltétlenül kiérdemelte ezt.

Halála óriási részvétet keltett mindenütt, ahol ismerték, az országhatárokon túl is. Lapunk szerkesztősége, amelynek hűséges tanácsadója és megértője volt, sok kegyelettel gondolt mindenkor az újságírás régi derék Mesterére. Legyen emléke áldott!

— Egy nagy lengyelországi gaon halála. Varsóból jelentik: A múlt héten elhunyt R. Czwi Chanoch Lewin bendini főrabbi, akit az egész országban általánosan tisztelték, nagy tudománya és chasidizmusza miatt. Híveinek ezrei csüngtek minden szaván. Kiváló tudós voltáról tanuskodik J'cáhen P'ér című műve, amely ép most jelent meg. — Az elhunyt a ger-i Rebbe násza volt amennyiben fia: R. Jiczok Méir, a hírneves Agudavezér, veje a ger-i Rebbe. Temetésén 10.000 ember, számos főrabbi és rebbe vett részt. Ott volt Lewin rzeszowi főrabbi, az ismert szemképviselő is. Utódjéul fiát R. Mendel választották. — Nagy rajongással beszéltek az elhunyt nemeselelkűségéről és szívóóságáról. Jellemző egész életfelfogására a köv. kis történet, amelyet a hitközség chazonja (kántorja) mondott el. Egy szép napon bejött a rabbihoz, s a nagy mester elragadtatással azt mondta neki: „Te igazán egy cadik vagy, egy güter Jid”. A kántor nem tudta mire vélni a megilszletetést s megkérdezte: hogy lehetséges az, hogy őt ilyen magasra értékeli a kiváló mester. Amire azt felelte: Ha te hallatod hangodat a templomban, oda özőnlük az ifjuság és így tehát a te érdemed, hogy magukba szívják az áhitatot; bárcsak én tudnék így hatni rájuk”. Egyik tisztelője megírta halála alkalmából a következő remiszcenciát: A rebbenél nagy tanácskozás folyt, amidőn bejött hozzá egy szegény ember. A rebbe elébe ment, leültette, hogyléte felől érdeklődött, azután ennivalót adott neki. Amikor az ottlévők egyike megkérdezte, vajjon milyen jó ismerőse ez az idegen, azt felelte: „Egyáltalában nem ismerem, de amikor belépett, leolvastam arcáról, hogy éhes, tehát legelőször is, az éhségét akarlam megszüntetni...”

— Házasságokat legnagyobb titoktartással és a legbiztosabb eredménnyel közvetít, a széleskörű összeköttetéssel rendelkező „MIREA” irdoa, Cluj, Regele Ferdinand 116. Telefon 142.

hatásos gyógyszer
Rheuma | Ülőidegzsába | Ideg- és lőrlájás.
Köszvény | Spanyolnátha | Hűléses megbetegedések.
Togal oldja a húgysavat, azonnal hat és a bajt közvetlenül gyökerében támadja meg! Bármely hangzatosan is dicsérnek más hasonló gyógyszereket, csak a Togal tud 6000-nél több irásból orvosi véteményt felmutatni. Togal semmivel sem pótolható! Egy kisírllet Önt is meg fogja győzni! Az összes gyógyszerárakban és drogériákban. Lei 52. — A Togal-tabletta svájci készítmény.

— Halálozás. A napokban hunyt el Oradean 74 éves korában Fried Adolfné, aki hosszú évtizedeken át Ciucean (Csucs) élt családjával és az egész környéken rendkívül jótékonyágáról volt ismert. Az utóbbi években Oradean élt boldog családi körben és sokan tisztelték és becsülték. Halálát Ince Ernő újságíró és Fried Lajos cluj-i biztosítási főtitkár gyászolják.

Nussbaum József hunyt el patriarchalis, 86 esztendő s korában és az egész oradeai zsidó társadalom részvéte kísérté utolsó útjára. Halálát fia, Nussbaum Sámuel v. hitközségi elnök, az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség társelnöke gyászolja.

— Miért változtatják meg a zsidók neveiket a Szentföldön? Róma. Az „Observatora Romana”, a katolikus klerus hivatalos lapja, hosszú cikkben foglalkozik azzal, hogy mi az oka annak, hogy az utóbbi időben Palesztinába vándorolt zsidók német és szláv neveiket héberre változtatják. — „Mindazok, akik neveiket megváltoztatják — írja a lap — igen tisztességes emberek, mivel nem akarnak maradni régi neveik mellett és el akarják felejteni a galuth szenvedéseit, őseik földjére való visszatérük után. Ki akarják cserélni neveiket, amelyet vándorlásuk közepette idegen országokba vettek fel és azokat szemita származásu nevekre változtatják át, amely egyidejűleg igazolja, hogy életükben új kor szak kezdődik”.

— Brazília törvényt hoz az antisemitizmus ellen. Rio de Janeiro. A brazíliai parlamentben, komoly kormánykörök törvényjavaslatot nyújtottak be az egyre növekvő antiszemita agitációra való tekintettel. A német horogkereszt csápjai ugyanis Braziliában is elérték már és ott is megmérgezi a lakosság közötti békét és harmóniát. A törvényjavaslat súlyos büntetést ír elő a lakosság bármely rétege elleni izgatásnak. Megtiltja a felekezeti izgatást és elrendeli az összes olyan sajtó termék elkobozását, amely hasonló propogandát folytat.

— Talmud-ellenes pamfleteket koboztak el Csehszlovákiában. Kassa. Egy dr. Victor Pec nevezett pamfletet bocsájtoft ki szlovák és magyar nyelven, amely hamis rágalmakat és hazug beállítotóságokat tartalmaz a Talmuddal szemben. A szennyirat nagy izgalmat váltott ki a zsidóság körében, mivel célja az egyszerűbb tömegeknek antiszemita hajlamait felizgatni és valószínűvé tenni a kitalált hazugságokat a zsidóságról és annak tanairól. Mindkét kassai hitközség a pamflet szerzőjével szemben bűnügy feljelentést tett, hogy az vallásellenes izgatásaival a zsidóság ellen igyekszik a tömeghangulatot felizgatni és a hatóság ezen feljelentés alapján a röpiratokat elkobozta és szerzője ellen a bűnügy eljárást megindította. Remélhető, hogy a bíróság szigorú szankciókat fog alkalmazni a felburjánzó hitleriroda'ommal szemben, hogy elejét vegye a továbbiakban a zsidóellenes izgatásoknak.

— Denunciánsok ellen. Bucureşti. —

Az ókirályságbell román zsidóság Uniója a közelmúltban nagyszabásu ülést tartott, amelyen foglalkozott a romániai zsidó közéletben egyre nagyobb méreteket öllő denunciaciókkal, amelyet maguk a zsidók követnek el. Így napirenden vannak, hogy a megválasztott hitközségi vezetőséget magánszemélyek a hatóságok által feloszlatainak, mert jó politikai összeköttetések vannak és megfelelő anyagi erők fölött rendelkeznek. A hitközségek így politikai harcok küzdőterévé váltak és a zsidó közéletből elsikkad az igazi zsidó morál. Az Unió határozatilag szögezte le, hogy a jövőben mindazon zsidókat, akik a hatóságoktól kérték a hitközségi tagok által megválasztott vezetőség feloszlását, denunciánsoknak tekintik és úgy fognak velük szemben eljárni, mint azt a zsidóság ellenségei megérdemlik. Az Unió példás erélye és állásfoglalása általános meglepedést keltett komoly zsidó körökben.

— Dr Angelo Sacerdoti római főrabbi halála. Róma. Dr Angelo Sacerdoti római főrabbi, az olaszországi zsidó hitközségek országos főrabbiája február 18 án, hétfőn este néhány napi betegség után váratlanul elhunyt. Az egész olasz zsidóság nagy megdöbbenéssel fogadta a váratlan csapást. Dr Sacerdoti körülbelül egy héttel ezelőtt könnyűnek látszó influenzában megbetegedett, néhány nap múlva ágynak dőlt. Állapota pánthenen súlyosabbra fordult és hétfőn este 8 órakor meghalt. Dr Sacerdoti nemcsak az olasz zsidóság, hanem az egyetemes zsidóság nagy halottja. Igen nagy tekintélynek örvendett olasz körökben, őszinte barátság fűzte Mussolinihez, kinél többször volt kihallgatás. Ugyancsak többször fogadta őt az olasz király és a pápa is. Amikor tíz évvel ezelőtt a római hitközség a zsidó hősök emlékművet leplezte le, az olasz király a zsidó főrabbit látogatásával tisztelte meg. Mint római és országos főrabbi nagy lelkesedéssel vett részt a cionista mozgalomban és néhány héttel ezelőtt még több időt töltött Genfben a zsidó világtörvénysszus szervező bizottságának ülésén, amelynek egyik tagja volt. Az olasz zsidóság valóságos ujjászületését teremtette meg tudományos és kulturális működésével. Legutóbbi számunkban közöltük, hogy az olaszországi Civitavecchiai zsidó tengerésziskolát január 29-én még ő avatta fel és a napokban lelkes felhívást intézett a Földközi tenger körüli hitközségekhez, hogy a tanulmányura induló zsidó tengerész ifjakat fogadják ünnepélyesen és szeretettel. — Csütörtökön temették el Róma városának osztatlan részvéte mellett.

Cérnazoknik, halszorosan erősítve: 4 pár Lei: 100.— Gross Ferencz' harisnya-gyárában, Brassó K. pu-u. 38.

PALESZTINA

120.000 lakosa van Tel-Avivnak. A főköormányzó tel-avivi látogatása során Dizengoff főpolgármesternél aziránt érdeklődött, hogy e pillanatban mennyi Tel-Aviv lakosának a száma. Dizengoff azt válaszolta, hogy ezidőszere 120.000-re becsüli Tel-Aviv lakosságát. A főköormányzó erre emlékeztette Dizengoffot, hogy két évvel ezelőtt, amikor Tel-Aviv 100.000 lakosáról ábrándoztak ezt mindketten „a jövő zenéjének” tartották. Dizengoff elmondta a főköormányzónak, hogy amikor Lord Balfour annakidején meglátogatta Tel-Avivot, a városnak csak 30.000 lakosa volt. Lord Balfour ekkor azt mondta neki: „Ön igen nagy polgármester egy ilyen kis város részére”, mire Dizengoff ezt válaszolta: „Ez nem tesz semmit, a város majd megnő és nagyobb lesz mint én.”

A Ruthenberg villamosművek igazgatósága újabb 1.200.000 font értékű részvényt bocsát ki az eszköztendő további beruházásra.

Alaptőkeemelések Palesztinában. A „Palestine Electric Corp.” alaptőkéjét egymillió fontról két és félmillió fontra emelte. A „Palestine Potash Ltd.”, amely társaság tudvalevőleg a Holt tenger kémiai kincselnek kiaknázására alakult és amely csak nemrég emelte fel alaptőkéjét 400.000 fontról 800.000 fontra, bejelent, hogy újabb 400.000 font értékű részvényt bocsát ki, úgy hogy a társaság egész alaptőkéje összesen 1.200.000 font lesz.

Londoni szakértők vizsgálták meg legutóbb a Jeruzsálemi vízvezetékét és megállapították, hogy 70 százaléka a vízcsöveknek nem bírja ki a víznyomást és oktetlenül újabb csövekkel kell azokat kicserélni.

Az akkói éhségstrájkot folytató zsidó foglyokat óvadék ellenében szabadlábra helyezik. Az akkói fogházban mintegy száz zsidó fogoly ül hónapok óta, akiket illegális bevándorlásért illették el. Néhány nappal ezelőtt a foglyok éhségstrájkba kezdtek, amely már-már igen veszélyes jellegű kezdetű ölleni. Több fogolynak az állapota életveszélyessé vált. Amint most Jeruzsálemből közlik, a palesztinai kormány főtitkára a főköormányzó nevében közölte a Waad Leumival, a zsidó nemzeti tanáccsal, hogy a foglyokat szabadlábra helyezik, ha fejenként két kezes 100 font erejéig felelősséget vállal, hogy két hónapon keresztül bármikor a rendőrség rendelkezésére állanak. A Waad Leumi egy haifai bizottságot küldött Akkóba, amelynek csak nehezen sikerült rábeszélni a zsidó foglyokat, hogy ilyen feltételek mellett szüntessék be az éhségstrájkot. Február 16-án szombaton vették magukhoz a strájkolókat az első szombati ebédet és azóta valamennyi fogoly egészségügyi állapota javult. Február 18-ig az első 20 fogoly részére szűkös óvadék együtt kellett legyen, a továbbiak óvadékát is néhány napon belül előteremtik.

Arab banditák betörték Ramat Kodesch zsidó kolóniára és Zwi Charifka zsidó őrt súlyosan megsebesítették. A rendőrségnek eddig csak egy résztvevőt sikerült letartóztatni.

Palesztina legfelsőbb bírósága elutasította az araboknak azt a követelését, amely a Charlieben fekvő KKL földekre vonatkozik. Az arab tulajdonosoktól annak idején a KKL a földet megvette és kifizette, ennek dacára hét évig tartották a földet birtokukban és pereskedtek a volt tulajdonosok. Most végre hét év után lényegesen KKL birtokba került a föld.

A tel-avivi városi tanács legutóbbi ülésén a rendőrség létszámáról folyt érdekes vita. Tel-Avivnak ezidőszere 126 rendőrtisztviselője van, amelyből 70 zsidó és 56 angol. Minthogy Tel-Avivnak lakossága meghaladja a 100.000 lélekszámot így egy rendőrré 800 lakos esik. Más városokban 400 lakosra esik egy rendőr. 1928-ban, midőn Tel-Aviv lakossága mindössze 35.000 volt, 75 rendőrlétszáma volt a városnak és az is mind zsidó. 1928-ban tehát 500 tel-avivi lakosra esett

egy rendőr. Az ülésen megállapítást nyert, hogy éppen úgy, mint a többi hivatalos állami posztokon a zsidó tisztviselők száma nemhogy emelkedne, hanem folyamatosan csökken.

A kormány meg akarja nehezíteni az új narancsültetvények létesítését. Jeruzsálemből jelentik: A Palesztina kormány azzal foglalkozik, hogy egy időre megnehezítse, vagy teljesen lehetetlenné teszi Palesztinában a narancsültetvények szaporítását. Ezt úgy akarja elérni, hogy az új narancsültetvényeket olyan magas adóval sújtsa, hogy azok így nem fognak kifizetődni. A Jewish Agency ebben az ügyben a palesztinai gazdasági vezető egyéniségekkel, így Hoofiennel, a tel-avivi kereskedelmi kamara elnökével és másokkal tanácskozásokat folytatott, amelyeknél az az álláspont jutott kifejezésre, hogy a kormány ártana az ország fejlődésének, ha beavatkozna a magánkezdemény ezen ágába.

A Petach Tikva-i Hisztadruti Tanács (Waad Habisztadrut) választásában 2000 munkás vett részt. A Mopai 21 mandátum közül 17-et kapott, a Klai cionista ifjuság egyet, a Poale Cion Szimol kettőt és a Zerubabel csoport egy mandátumot ért el.

A nyitrai főrabbi Palesztinában. Ungár S. D. nyitrai főrabbi a Szentföldre utazott. A partraszállásnál Tel-Avivban éppen egy bris volt, melyre meghívták és a „komaság” tisztivel megtisztelték. Ezen folytatta útját Jeruzsálembé. Itt első uja a Szentfalhoz vezetett, majd Duschinszky főrabbinál tett látogatást. A két főrabbi találkozása igen megható volt. Másnap a nyitrai főrabbi, akit a Szentföldön is általános tiszteltetel öveznek, meglátogatta Horovicz Jonathan rabbit a Cion hegyén. A két lelkipásztor között beható eszmecsere folyt, az aktuális ortodox problémákról.

A Jeruzsálemi városi tanácsban a helyzet mindjobban komplikálódik. Az arabok most újabb követelésekkel lépnek elő és azt kívánják, hogy a két alpolgármester mellé egy harmadik keresztény-arab alpolgármestert is nevezzenek ki.

A palesztinai zsidó tudósok a spanyol Rambam ünnepségeken. Az ismert palesztinai zsidó tudós, a szefárd zsidók egyik vezére, Abraham Alamalech, aki egyben a Waad Leumi alelnöke, a spanyol kormány meghívására elvállalta a kordovai Maimuni ünnepségek rendezőbizottsági tagságát és az ünnepség keretében a kormány megbízásából előadást fog tartani a Rambamról. A Jeruzsálemi héber egyetem is kiküld két képviselőt a kordovai ünnepségekre. Itt említjük meg, hogy Kordovában egy „Rambam intézet” alapítanak a keleti zsidó tudományok számára. A spanyol kormány három díjat tűzött ki a Maimonidesről szóló három legjobb munka jutalmazására.

Sanghaiban is elért a Palesztinai láz. Számos sanghai zsidó vásárolt már földet Palesztinába és rövidesen maguk is megérkeznek az országba. Az elmúlt héten már 11 sanghai zsidó család jött az országba.

Palesztina bevitele és kivitele 1934-ben. Bár még a hivatalos adatok nem tételek közzé, mégis jólinformált oldalról azt közlik, hogy Palesztina bevitele a múlt évben 15.200.000 palesztinai fontra rugott, ezzel szemben a kivitel csak 3 és félmillió font volt.

Szociális védelem a Palesztinába vándorlók részére. A Waad Leumi allija bizottságának legutóbbi ülésén az allija (bevándorlás) osztály vezetője Jichak Grünbaum referált a bizottság működéséről, főleg a bevándorlási feltételek enyhítése és a jövő felé bevándorlást kontingensének előkészítése tárgyában. A Waad Leumi szociális osztályának a vezetője Henriette Sold ajánlatára elhatározták, hogy a zsidó községek és városok vezetőit tanácskozássra fogják egybehívni, amelyen a bevándorlók szociális védelmére szolgáló intézmények megteremtéséről fognak gondoskodni.

A palesztinai katasztrófális időjárás következtében Transzjordániában is nagy károk voltak. Palesztinában a legsúlyosabban Nabluzai érte az árvíz katasztrófa. A kormány állami segílyt nyújtott a károsultaknak. Tel-Aviv városa távirattal fejezte ki részvételt.

Öt palesztinai kolónián 6000 arab munkás dolgozik. A munkáshány Palesztinában olyan nagy, hogy minden küzdelem a zsidó munkáért megtörik, mert nincsen megfelelő számú zsidó munkás. Az öt kolónia, ahol a megállapítás szerint 6000 arab munkás dolgozik a következők: Petach Tikva, Rechobot, Ness-Cionah, Rison le-Cion és Chedera.

Kfar Jeheszel munkáskolónián a kibuc elhatározta, hogy havonként 500 liter tejet ajándékozzon a Keren Kajemének. Ezt a határozatot abból az alkalmából hozták, hogy a kibuc elérte a napi 200 liter tejprodukción.

A tel-avivi népgyűlés alkalmával a városi takács tagjai felhívták intézetet a zsidó ifjusághoz, hogy minél nagyobb számba jelentkezzenek a rendőrségi létszámba való felvételükre, mert az utóbbi időben a zsidó elemek mind nagyobb számban hagyják ott a tel-avivi rendőrséget, hogy kedvezőbb elhelyezést találjanak. Ez az állapot már csak azért is tart-hatatlan, mert a zsidó Palesztinának életkérdése az, hogy legalább a rendőrségi testületben minél nagyobb számban legyenek képviselve zsidók. A városi tanács felhívást intézett a kormányhoz, amelyben kéri, hogy a tel-avivi rendőrállomást 200 új zsidó rendőrrel egészítsék ki és emeljék fel fizetésüket is.

V. György angol király közeli születésnapja alkalmával, Palesztinában is nagyszabású amnesztia lesz. Így amnesztiaiban fognak résztvenni az 1929-es zsidó ellenes zavargások résztvevői és két életfogytiglani fogházra ítélt zsidó, közülük Josef Urfali is. A Palesztinai kormány rövidesen részlete: javaslatot terjeszt az angol igazságügyminisztérium elé az amnesztia kérdésében.

Tel-Avivi városi tanácsa Kook főrabbit diszpolgárává választotta.

A palesztinai kormány az elítélt dr Achi Meir, dr Levin és Lichter palesztinai állampolgárságát megszüntette, amelyről értesítette a feleket is. A kormány intézkedése általános konsternációt keltett az összes cionista frakciók körében és kérést intéztek a kormányhoz, hogy vonja vissza határozatát. Hogy azonban ezek a kérések nem jártak eredménnyel arra mutat az is, hogy az elmúlt héten újabb revizionista, Chaim Dviri is értesítést kapott arról, hogy megvonták palesztinai állampolgárságát. Ugyanakkor Zwi Koltun, a „Haor” kommunista irányzatú lap szerkesztője is hasonló végzést kapott.

Régi és világhírű Zion Lloyd által rendezendő tavaszi palesztinai kirándulások menetrendje	
Igazgató: M. Iampolski , București I, Calea Victoriei 33. — Telefon: 369/13.	
Március 2-án Dacia	gőzössel
" 6-án Har Zion	"
" 9-én Regele Carol	"
" 13-án Har Karmel	"
" 16-án Dacia	"
" 20-án Har Zion	"
" 23-án Regele Carol	"
Március 27-én Har Karmel	gőzössel
" 30-án Dacia	"
Április 3-án Har Zion	"
" 6-án Regele Carol	"
" 10-én Har Karmel	"
" 13-án Dacia	"
" 20-án Regele Carol	"

Mielőtt részvételét ezen kirándulásokra elhatározná, kérje irodánknak a prospektusát és meg fog győződni arról, hogy utazási feltételeink a legkonvenitálabbak, úgy gazdasági, mint kényelmi szempontból. Ügynökség Baia Mare: **Hermes Utazási iroda**

Fertőzéstől orvja
bőrét táplálja

Szt. László

fertőtlenítő
toilet szappan

Alapítva 1823 évben.

Alapítva 1823 évben.

Részvénytőke Lei 192.000.000

BARCELONA 1929 LEGMAGASABB KITÜNTETÉS: DISZOKLEVÉL.

Brassói posztó- és divatárugyárok
SCHERG VILMOS**és Társai R. T.**

Ajánlja mérsékelt árak mellett elsőrangú gyártmányait uri- és női divatszövetekben, melyek legfinomabb és kifogástalan kivitelük folytán veteknek minden tekintetben a külföld legjobb gyártmányaival.

Gyári lerakatok:

BRASSO: Főter. KOLOZSVAR: Calea Regele Ferdinand 24 sz. TEMÉSVÁR: Str. Alba Iulia. GALATI: Str. Domnească 1.

Rav Kook, Palesztina országos főrabbi - 70 éves

Rav Kook, palesztinai grandrabbi a napokban töltötte be születésének 70 ik évfordulóját. Az országos főrabbi jubileuma alkalomával Tel-Aviv városa díszpolgárává választotta, Kook főrabbi születésének pontos időpontja nem ismeretes, mert mint a legtöbb orosz származású zsidónál nála is hiányzanak a születési dokumentumok.

Rav Kook egyike a mai Palesztina legjelentékenyebb személyiségeinek, különösen azonban a rabbinikus világban örvendő páratlan tekintélynek. Kook főrabbi már a világháború előtt egyik legnagyobb tekintélye volt az orthodox zsidóságnak. 1914-ben, amidőn visszatért Európába, a londoni orthodox hitközség főrabbiává választották, majd a háború után Jeruzsálem főrabbija és az 1921-ben alakult rabbinikus bíróság elnöke lett. 1928-ban hivatalosan is, Palesztina legmagasabb vallási vezetőjének deklarálták.

Kook főrabbi mindig heves harcokat folytatott a Trennungsorthodoxia ellen, — az egységes zsidó hitközségekért. A Trennungsorthodoxia képviselői részéről folytonos támadásokban részesült, akik egyébként nem ismerték el Palesztina főrabbijának sem Kook ot. Ideologikailag a Mizrachistákhoz áll közel. Kook főrabbi számos vallási, rabbinikus munkát adott ki. Politikai téren is tevékenységet fejt ki és minden fontosabb zsidó politikai eseménynél hallatja szavát. Rav Kooknak köszönhető elsősorban, hogy az általa vezetett világakció révén Stawsky és Rosenblatt megmenekült a haláltól.

70 éves jubileuma alkalmával az egész világ zsidósága részéről meleg ünneplésben részesült.

Vajda volt miniszterelnök szerint**Romániában el vannak nyomva a románok**

Cluj—Kolozsvar. — Lapunk heti e számában vezércikkben foglalkozunk azzal a mozgalommal, amelyet Vajda Sándor volt miniszterelnök „numerus valachikus” címen indított meg Romániában és amely a kisebbségi elemeket teljesen ki akarja zárni a gazdasági, kereskedelmi, politikai és kulturális élet minden vonatkozásában. Vajda Sándor vasárnap Clujon, a nemzeti színházban tartott felminás előadást, beindított mozgalmáról és a legellenőrizhetlenebb statisztikákkal bizonyította azt, hogy a román elem Romániában teljesen el van nyomva és a kisebbségek kezében van minden vonalon a vezetés, „Románia gazdasági életében — mondotta Vajda — különbséget tesznek elsősorban állampolgárok és másodosztályú állampolgárok között.” Vajda ezután üdvözli a liberális pártot, noha politikai ellenfeleinek tekinti őket, de elismeréssel kell adózzon a nemzeti munka

védelméről szóló törvény megszavazásáért. A román pártok a „numerus valachikus” kérdésében meg kell egyezzenek egymással, ha egyébként bármilyen politikai differenciálódás áll is fenn közöttük. Miután Vajda mindent elmondott a kisebbségekről, kijelentette, hogy ő nincs a kisebbségek ellen — csak a román nép mellett. Az utóbbi évek során Budapest után Bucuresti lett a legnagyobb magyar város. — Noha Vajda előadása tele volt tüzdélve zsidóellenes megállapításokkal, élesen állást foglalt a magyar népkisebbség ellen is.

— Az új bolgár kormány kiiktart a zsidók egyenjogúsága mellett. Szófia. Zlateff tábornok bolgár miniszterelnök a napokban fogadta a bulgáriai zsidók központi konzisztóriumának küldöttségét, melynek tagjai Hayim Farschi elnök, dr. Nissim Lewy alelnök és Jac Pardooff voltak. A küldöttség a bulgáriai zsidóság szerencsekívánatait tolmácsolta az új kormányhoz és ama reményének adott kifejezést, hogy az új kormány Bulgária állandó és hagyományos politikáját fogja folytatni a zsidókkal szemben és továbbra is ápolni fogja a zsidó lakosság egyenjogúságát. — Zlateff tábornok miniszterelnök válaszában a következőket mondta: — Az új kormány feltétlenül kiktart a zsidók és a többi kisebbségek egyenjogúságának politikájá mellett. Ez a politika Bulgária fennállása óta van érvényben és a kormány ezután is érvényt akar szerezni ennek a hagyománynak, a kormány lojális és egyenértékű polgárokat lát a zsidókban. Magam is ismerem és becsülöm a zsidókat és tudom hogy a zsidó polgárok békében és háborúban egyaránt viselik az összes kötelezettségeket és terheket, miként az ország összes többi polgárai. Mint testvérek élünk ebben az országban, ha különböző felekezethez is tartozunk. A miniszterelnök ezután örömeinek és meglepedésének adott kifejezést afelől, hogy a Palesztinába vándorolt bolgár zsidók megőrizték lojális érzelmeiket Bulgária iránt. Örömmel értesült arról, hogy a bulgáriai Palesztina-utazókat milyen meleg fogadtatásban részesítették az ott élő bolgár zsidók. Örömmel értesült a bolgár zsidók palesztinai teljesítményeiről is, mellyel megbecsülést szereztek az egész bulgár zsidóságnak. — A miniszterelnök még kérte Haim Farschi elnököt, aki a napokban Palesztinába utazik egy bolgár zsidó kolónia létesítése ügyében hogy tolmácsolja meleg üdvözlését a palesztinai zsidóságnak és különösen a bulgár zsidóknak. A miniszterelnök végül ama reményének adott kifejezést, hogy a bulgár zsidók, — zsidó hazájukban sem fognak megelégedezni szülőországukról és továbbra is ápolni fogják Palesztina és Bulgária kulturális és gazdasági kapcsolatait.

— Házasság. Ádár hó 3-án impozáns keretek között folyt le az erdőszentgyörgyi rabbi lányának esküvője Pollák D. J. craidoliti rabbiával. A vőlegény, aki a beiusi rabbi

öccse, unokája a nagyhirű R. Zechl Poiláknak zcl. Az esküvőn résztvettek a frg. muresi, reghini, verpeléti, beiusi, dicsőszentmártoni és ny. szeredai főrabbiak. Az ifjú férjnek, akinek már is nagy tekintélye van, nagy jövőt jósolnak illetékes körökben.

Egyesületi hírek

Satumaren, dr. Markovits Aladár ügyvéd vezetésével megalakult az „Unionea Etreilor Romani” (Romániai zsidók egyesülése) helyicsoportha. Románia erdélyi életében ez az első egyesülési megnyilvánulás és így igen nagy jelentőséggel bír az erdélyi zsidóság életében. A helyicsoportha számos intellektuel, kereskedő lépett be és az ifjuság is nagy számban jelentkezett felvételre.

Az oradeai Nasé Mizrahi f. hó 3-án vasárnap délután tartja évi közgyűlését saját helyiségében (P. M. Viteazul 11 a Uilman palota), amelyre ezúton hívja meg tagjait.

Rav Weisz Oradean. A Keren Erecz Hszrael sel Hamizrachi akció ügyében S. M. Weisz rabbi Jeruzsálemből az elmúlt héten Erdélybe érkezett és Sziget, Satumare, Valea lui Mihai, Viseul de sus, Borsa és más helyiségek meglátogatása után a mai napon Oradeára érkezett, hogy a Palesztina vallásos intéz. ményeit támogató alap céljaira akció indítson be-

MOZI**Heyman:**

Ciklon az Océán fellett.

Apolló.

Bécsi csalogány. Eggerth Márhával.

Capitol filmszínház, volt Filmpalace helyiség

Kozákok. José Moica énekes orosz filmje.

Minden nőnek tudni kell

saját testének háirányait, de azt is tudni kell, ki segíthet ezen a legsikeresebben, mert művészen szabott fűzővel olyan változást érhet el, mintha nem is saját tükörképét látná, ha mai divat szerinti fűzőt rendel Kováts Sándorné specialistánál (Nilsgez telep) aki nagy szakavatottsággal előnyösen szolgálja ki megrendelőit.

Gondos anya gyermekét**„HOFER” hintőporral**

(16 és 24 lei).

Höfer Baby-crém
és szappannal (20 lei) ápolja

Ügyeljen a „HÖFER” névre!

Késnélküli borotválkozáshoz csakis**„LEVANTE-POWER”**

borotválóport használja.

Szagtalan, hygienicus, biztos hatásu.

Gyártja: CHIMICA VEGETIGYAR

ORADEA, Str. P. Cerna 1.

Eredeti angol

valamint excludiv belföldi szövet - különlegességeim, válogatott mintákban megérkeztek.

HACKMAYER

uriszabó

Oradea P. Regina Maria 3. (Bémer tér)

RÖVID HIREK

BAGDAD. Irak fővárosából egyre nyugtalanító hírek érkeznek az ottani zsidóüldözésekről, amely az egész országra kiterjed. Az antiszemita agitáció élén maga az iraki kormány áll.

LEMBERG. A lembergi zsidó Louvre kávéház ellen eddig fel nem derített tettes perfordával merényletet követelt el. A rendőrség bevezette a nyomozást.

TEXAS. Dr. Hens Luther, Németország amerikai nagykövetét meglátogatta a texasi egyetemén, melynek során, az egyetem diáksága nagy demonstrációt rendezett a náciizmus ellen. Röpiratokat és felhívásokat bocsátottak ki. A texasi zsidóság Rebbei Baronnal az az élén is tiltakozó gyűlést hívott össze a németországi zsidóüldözés ellen.

RIO-DE JANEIRO. A brazil kormány dr. Malamed kiváló zsidóügyvédet, a brazil cionista mozgalom vezetőjét, dekrétummal bírónak nevezte ki. Ez az első eset Braziliában, hogy zsidó lett bírói tisztet.

VARSÓ. A varsói bíróság dr. Stanislaw Dolackit, egy nemzetiszocialista lap szerkesztőjét 4 havi fogságra ítélte, mert lapjában cikket közölt, melyben a zsidó katonákat azzal vádolta meg, hogy a bolsevik invázió idején dezertáltak a lengyel hadseregben. Dolackit két zsidó frontkatona feljelentése alapján ítélte el. — A lengyel antiszemita sajtó elégtellessel állapítja meg, hogy a zsidó lakosság százalékos aránya Lengyelországban jelentősen csökkent. Így tíz évvel ezelőtti a népszámlálás alkalmával a lengyel zsidóság száma 2.850.000 lélekre rúgott. Noha ez a szám 10 év óta 150.000 lélekkel emelkedett, a nem-zsidó lakosság 5 millió lélekszámu növekedéséhez képest jelentéktelen. Amíg tíz évvel ezelőtti a zsidó lakosság az összlakosság 10,5 %-a volt, addig ma 9 % át teszi csak ki.

LODZ. A lodzi városi tanács, amely röviddel ezelőtti nemzetiszocialista többséggel alakult meg, törölte kölaegvetéséből az összes zsidó intézményeket illető szubvenciókat. Lodznak jelenleg is 200.000 zsidó lélekszámú lakossága van.

PÁRIS. Tervek merültek fel, hogy Délfranciaországban zsidó telepítéseket végezzenek. Egyelőre 100 zsidó család telepítésével számolnak.

PROSSNITZ. Dr. Leopold Goldschmidt, prossnitzer főrabbi szívizületében szenvedett elhunyt. Dr. Goldschmidt egyike volt Csehszlovákia legtekintélyesebb rabbiinak, aki már Herzl fellépésekor lelkes támogatója volt a cionista mozgalomnak.

VILNA. A vilnai bíróság nagyszabású antiszemita per tárgyalta a napokban. A vádlottak padján 4 diák és két munkás foglalt helyet, akiket a bíróság egy zsinagóga elleni merényletért vett felelősségre. A két munkást ezenkívül külön rablói bűntudás bűntudatában is büntetnek mondotta ki a bíróság, amennyiben azok egy ósz zsidó ember ellen gyilkos merényletet is elkövettek. A bíróság drákói szigorral büntette a merényletet, amennyiben Werdejn diákok 2 évi, Bobrovitz munkást 5 évi, Oleszko munkást 4 évi, Olszewski diákok 3 évi, Hrinkewitz diákok 1 évi fogságra ítélte.

HAIFA. Az „Arquitente” gőzűsön a napokban 120 saarvidéki zsidó menekült érkezett Palesztinába.

SZÓFIA. Haskovo holgér város garnizonfőnöke ingyenes konyhát állított fel a munkanélküliek részére. A 150 zsidó munkanélkülinek külön rituális konyhát rendezett be.

LONDON. A Sir Francis Austere elnöklése alatt az angliai, spanyol és portugál zsinagógák konferenciáján elhatározást, hogy a szeptember zsidók világ konferenciáját 1935 májusában Londonban tartják meg.

NEW YORK. Amint a newyorki egyetem intézősége közli, az ősi szemeszter kezdetén az egyetemen a héber nyelv és irodalom számára is tanszéket állítanak fel.

LUGANO. A napokban hunyt el itt 59 éves korában dr. Ludwig Bauer az ismert zsidó publicista. Noha Bauer ifjú korában barátságban volt Herzl Tivadarral, későbbi életében ellátózkodott a cionista eszméi, sőt szembehelyezkedett vele.

BÉCS. D. Goldman, a bécsi kereskedelmi akadémia igazgatója lemondott hivataláról, mert dr. Schmitz polgármester az akadémia vezetését teljesen katolikus irányba kívánta befolyásolni.

ZÜRICH. A Solothurn helységében megjelenő „Der Volksbund” című lapot a kormányzótanács előzetes cenzúra alá helyezte, mert hasábjain állandóan antiszemita cikkeket és képeket jelentelt meg.

BUDAPEST. Magyarország kormányzójának, Horthy Miklósnak fia első ízben vett részt a budapesti izraeli hitközség által rendezett tüneményben abból az alkalomból, hogy, mint a magyar országos uszótisztület elnöke a VAC zsidó sportegyesület tagjainak érmekeztetése szon ki.

SÃO-PAULO. São Paulo braziliai városban menekült német zsidókból új egyesület alakult, amely komoly kulturális munkát végez. A német zsidók egyesülete már folyóiratot is ad ki.

— **Halálozás.** A napokban hunyt el Ráth Simon, aki a háború idején menekült Bukovinéből Oradeára és azóta nagy tudásával, mélységes jámborságával, becsületességével és kiváló emberi tulajdonságaival a város zsidó társadalmának osztaiban megbecsülését vívta ki. Halála nagy részvétet keltett. Temetésén részvett az oradeai híhű társadalom nagy számban és meghatóan halgatták kiváló fiatalok heszpedjeit. Gyászolják Ráth Mesulam sucevai főrabbi, Ráth Mózes a Siat Amenu híres szerzője és a bécsi hitközség vezető férfia, továbbá Ráth Efraim, a kiváló mizrachista elvbarátunk.

Rav Samuel Engel, radomislei rabbi, aki még a háború idején menekült Kassára és azóta az ottani Ros Beszdin tagja, az elmúlt héten elhunyt. Samuel Engel igen nagy tekintélynek örvendett. Egyike volt a világ legnagyobb ismudtudósainak és halála mindenütt nagy részvétet keltett. Temetésén nagy zsidó tömegek vettek részt és áldoztak emlékének.

— **Starhemberg herceg az ausztriai zsidókérdésről.** Bécs. — Starhemberg herceg, osztrák alkancellár a külföldi sajtónak tett nyilatkozatában többek között a zsidókérdéssel is foglalkozott. Kijelentette, hogy Ausztriában is van egy úgynevezett „zsidókérdés”, de *sohasem fog megtörténni Ausztriában az, hogy azokat az osztrák állampolgárokat, akik nem a keresztény egyház-telekezethez tartoznak, másodrangu polgároként kezeljék.* A zsidóellenes propaganda Ausztriába, titkos utakon, külföldről jön be, de a német fajpolitika eredményei — fejezte be nyilatkozatát a herceg — meggyőzték engem arról, hogy igazam van abban, hogy ezt a kérdést nem lehet erőszakos eszközökkel megoldani.

— **Két zsidó katonát ítélte el hadbíróóság.** Timisoara. — A temesvári hadbíróóság érdekes pert tárgyalt az elmúlt héten. **Schönfeld Mendel** jasi fogtechnikus és **Eisenblum Ábrahám** urchoi könyvelő ültek a vádlottak padján. A két fiatalember a lugoji hegyvidékekre szolgált és egy ízben azt a parancsot kapták az őrmestertől, hogy loan Constantin bajtársuk holttestét emeljék ki a Timisből és tegyék kocsiira. A két katonára való hivatkozással, hogy ők kohaniták, kérték a parancs alól való felmentésüket. A kohaniták ugyanis a vallásos szabályok értelmében nem nyulhatnak hotothoz. Az őrmester erre letaróztatta őket. A lugoji hadbíróóság két két évi fogságra ítélte a zsidó katonákat. Felebbezés folyán került az ügy a timisoarai hadbíróóság elé, ahol dr. **Rosenberg Oszkár** védő kijelentette, hogy itt nem szándékos engedelmességről van szó. A két katonára mindenkor hűségesen teljesítette a parancsokat és ezáltal csak vallásuk parancsait nem akarták megszegni. A védő rabbinikus okiratokkal igazolta, hogy a kohanitáknak nem szabad halotthoz nyulni. A hadbíróóság a két zsidó katonára büntetését 6-6 havi fogságra szállította le.

— **Válságosra fordult a danzigi zsidóság helyzete.** Danzig. A danzigi nemzetiszocialista irakció által megszervezett népgyűlés (parlament) feloszlata élénk nyugtalaniságot keltett a zsidóság körében is. A népgyűlés feloszlata ugyanis nyilvánvalóan az alkotmány módosítását is maga után fogja venni. És ez soronkívül befolyásolhatja a danzigi zsidóság helyzetét. Igaz ugyan, hogy Danzig a Népszövetség felügyelete alatt áll, de amint azt a danzigi zsidó sajtó is megjegyzi — a Népszövetség a zsidó kisebbség miatt semmiesetre sem fog konfliktusba keveredni. A választási harcok már megkezdődtek és a nemzetiszocialisták itt ugyanazokat az eszközöket alkalmazzák, mint Németországban és a Saarvidéken. A zsidók ellen a legújabb antiszemita agitáció folyik. A zsidóellenes bojkottpropaganda miatt a zsidó hitközség eljárásága, a danzigi szabadállam szennatusához fordult és kérte a zsidó polgárság jogainak megvédését és gazdasági tevékenységük szabad kifejtésének biztosítását. Hogy azonban ennek milyen eredményei lehetnek, annak jellemzésére elég annyi, hogy Danzig ezenátusának elnöke szintén nemzetiszocialista.

Az erdélyi zsidóság legkedveltebb találkozóhelye Bucuresztiben

KATZ orth. restaurant
BUCUREȘTI, Str. Carol 32. I. em.

ZSIDÓ HUMOR

ÉS KIS ZSIDÓ TÖRTÉNETEK

Anekdóták Rothschildról

A Rothschild-ház körül már évtizedek óta legendák keringenek. Gazdagságuk, jótékonyságuk és nagyvonalu életmódjuk bő anyagot szolgáltatott ehhez. Különösen sok humor és anekdota született a Rothschildokról. Ezek között is első az úgynevezett „snorrek”-ről szóló humoros feljegyzések.

Halotti sirámok

Rothschild halála alkalmával feltűnt, hogy az öreg Levy szívzaggató fejveszeléssel sirálja a nagy halottat. Valaki megkérde tőle, hogy miért ez a viharos kiöbrés?

— **Sirok, mert meghalt a gazdag Rothschild báró.** Csak ezért sirok . . .

— **Ez lenne az egyetlen oka?** Hiszen Ön nem volt rokona Rothschildnak.

— **Epen ezért sirok . . .**

Egy gondos ember

Az öreg Rothschild mindentap máj szegény hitorsost látott vendéglátóasztalánál. Egy napon a pupos Berdach volt asztalához meghíva, aki amidőn megérkezett egy idegen embert is magával hozott.

— **De Berdach — mondotta neki Rothschild — én csak Önt egyedül hívtam meg, miért hoz más is magával?**

— **Bocsánat báró ur, de ez az illető viszont hozám van meghíva ebédre.**

Rothschild tönkre ment

Két snorrek meglátogatta a frankfurti Rothschildot, hogy igénybevegyék jótékonyságát. Az egyik felmeleg a palotájába, a másik lent várja. Rövid pár perc múltán jön vissza a kartárs.

— **Miért jössz ilyen gyorsan vissza?** — kérde a társa.

— **Ne is féredj — mondja csalódottan ez. Már Rothschild is tönkrement.**

— **Rothschild tönkrement? Meg vagy örülve?**

— **Halgass csak, benéztem a kulcslyukon és láttam, hogy kettőn játszottak egy zongorán.**

Pechvogel

Katz, a hivatásos snorreknek végre sikerült, hogy bebocsájtást nyerjen Rothschild báró szobájába. Katz természetesen panaszkodott szomorú csrca felől.

— **Báró ur, mondotta, én egy szerencsétlen üldözött muzsikuss vagyok . . .**

— **Ugy, Ön muzsikuss?** . . .

— **Igen és üldöz a pech.**

— **Milyen hangszeren játszik Ön uram?**

— **Fagott-on játszom báró ur.**

A báró erre odamegy vitrinéhez, kivesz belőle egy fagottot, odanyújtja Katznak és kéri, hogy játszon rajta valamit.

— **No, látja már báró ur, hogy mennyire üldöz engem a pech? Eppen egy fagottjának muszáj Önnek lenni? . . .**

Rothschild tanácsot ad

Egy zsidó kereskedő panaszkodik Rothschildnak, hogy egyik adósa 1000 arannyal tartozik neki és nem tudja tőle azt inkasszálni.

— **Perelje be — mondja neki Rothschild.**

— **Igen, igen, de nincs tőle az 1000 aranyról elismervényem.**

— **Írjon neki egy levelet és szólítsa fel, hogy azonnal fizesse ki az 1500 arany tartozását.**

— **De hiszen nem tartozik csak 1000 arannyal.**

— **Epen azért, rögtön válaszolni fog, hogy nem tartozik 1500 al, csak 1000 arannyal és akkor már lesz Önnek írása a tartozásról.**

Egy Max Liebermann anekdota

Röviddel ezelőtti egy német antiszemita a zsidókérdésről vitatkozott Max Liebermannal. Természetesen most is az lett a vita vége, amint az hasonló esetekben történni szokott, hogy az antiszemita kijelentette:

— **Hiszen ha minden zsidó olyan volna mint Ön, akkor Németországban minden a legnagyobb rendben volna.**

Liebermann erre talpraesetten a következő választ adta.

— **Ha minden árja olyan lenne mint én, akkor lenne csak Németországban minden a legnagyobb rendben.**

A mizvo.

Egy évke óta betegeskedő öreg zsidó testvérünk-höz, aki már épen halálán van, sok látogató érkezik. Az egyik vigasztalni próbálja és azt mondja neki:

— **Nézze Reb Jánkev leben maga már nyugodtan hallhai meg, mert annyi szenvedésen ment keresztül, hogy halála is egy mizvo halál lesz.**

— **Ez lehet — mondja a haldokló öreg — de ez egyszer szívesen lemondanék ennek az egy mizvónak teljesítéséről.**

A kenyér.

Egy antiszemita és zsidó képviselő vitatkoznak.

— **Ugyan uram — mondja az antiszemita — Ön mindig csak a zsidók jó tulajdonságairól beszél. Szóljon már egyszer a hibáikról is.**

— **Nem, ezt nem teszem — mondja elmésen a zsidó — nem atarom az Ön kenyérét elvenni.**